

Dofinansowano ze środków ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2021 w ramach Programu Dotacyjnego Niepodległa.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Muzeum
Powstań
Śląskich
ŚWIĘTOCHŁOWICE

SCENARIUSZ ZAJĘĆ UTRWALAJĄCYCH

Temat: **Miejsce Bytomia w drodze Górnego Śląska do Polski.**

Czas trwania: 45 minut

Cele:

Po skończonych zajęciach uczeń:

- rozumie złożoną przeszłość miasta (przede wszystkim w kontekście przynależności państwowej) i rolę „budzenia polskości” dla XX wiecznych losów miasta;
- potrafi dostrzegać i identyfikować w przestrzeni Bytomia ślady przeszłości (na mapie i w topografii miasta), ze szczególnym uwzględnieniem okresu powstań i plebiscytu;
- potrafi identyfikować nazwiska ważnych dla historii polskości Bytomia postaci oraz potrafi poszukiwać informacji na ich temat;
- potrafi łączyć informacje pochodzące z różnych źródeł oraz dokonywać ich syntezy i analizy.

Środki dydaktyczne: teksty oraz inne materiały zamieszczone w karcie pracy, Internet.

Metody nauczania-uczenia się: wykład, rozmowa nauczająca, praca w grupach-praca pod kierunkiem, dyskusja.

OGNIWO LEKCJI	ZAKRES TREŚCI MERYTO- RYCZNYCH	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI UCZNIÓW
Ogniwo wiążące (ze względu na specyfikę zajęć, brak odwołania do wiedzy w ramach rekapitulacji wtórnej).	Śląsk na przestrzeni dziejów	Krótki wykład wprowadzający w historię Śląska, uwzględniający ukazanie specyfiki regionu, który wcześniej został odłączony od Polski (przywołane m.in. zrzeczenie praw do Śląska przez Kazimierza Wielkiego oraz przejęcie większości regionu przez Prusy w wyniku wojen śląskich).	Słuchają wykładu nauczyciela.
Tok lekcji właściwej.	Rola Bytomia w kształtowaniu polskości Górnego Śląska	Zapisuje temat lekcji.	Zapisują w zeszytach temat. Weryfikują kompletność otrzymanej karty pracy.

		<p>rozdaje karty pracy. wprowadza do tematu – informując, że spotkanie stanowi przygotowanie (opcjonalnie podsumowanie) „wycieczki śladami Korfantego”.</p>	
		<p>Koordynuje wykonywanie kolejnych zadań na karcie pracy (kontroluje wyniki pracy, wywołuje do odpowiedzi uczniów, podsumowuje zgromadzone w ramach kolejnych zadań wyniki w formie rozmowy nauczającej).</p> <p>Przy zadaniu nr 1 należy zwrócić uwagę na częste zmiany przynależności (Polska, księstwo Piastów śląskich, Królestwo Czech, Monarchia Habsburgów, Królestwo Prus [Cesarstwo Niemieckie], Republika Weimarska, Polska [Polska Ludowa]).</p> <p>Przy zadaniu nr 2a oraz 4a uczący może wybrać dodatkowe źródło wiedzy dla uczniów (sugerowane jest sięgnięcie do zasobów Internetu, weryfikowanych przez uczącego).</p>	<p>Pracują pod kierunkiem nauczyciela, wypełniając kolejne zadania w karcie pracy. Prezentują własne ustalenia (na wezwanie).</p> <p>Przy zadaniach nr 1c i 3 liczba elementów do połączenia pozostaje różna (część pozostanie bez odpowiadającej im pary).</p> <p>Wyniki zadania nr 4 powinny zostać przedstawione przez wybranych uczniów w formie graficznej, widocznej dla pozostałej części klasy (na tablicy etc.).</p>
Rekapitulacja pierwotna.		Wspólnie z uczniami dokonuje odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie (w formie krótkiej dyskusji).	W wyniku dyskusji oceniają rolę i dokonują wyboru trzech najważniejszych argumentów.
Kontrola i ocena (opcjonalnie).		Jeżeli lekcja realizowana jest w ramach zajęć historii (ewentualnie uczący uzna to za stosowne) można nagrodzić najaktywniejszych uczniów.	

KARTA PRACY

Zadanie nr 1.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia:

Początki Bytomia sięgają już XI w., gdy król Bolesław Chrobry na Wzgórzu Małgorzaty zbudował gród obronny. Od XII w. jest siedzibą kasztelanii, rozwinął się w ważny ośrodek handlowy, rzemieślniczy i górniczy (kopalnie ołowiu i srebra). W 1241 r. został zniszczony przez Tatarów, w roku 1254 odbudowany i lokowany na prawie niemieckim. Pod rządami Piastów śląskich pozostał Bytom do chwili wygaśnięcia linii opolskiej, tj. do 1532 r.

Rozkwit gospodarczy przypada na wiek XIV w związku z rozbudową górnictwa i hutnictwa oraz handlem z Polską. W 1526 r. został odstąpiony przez Królestwo Czeskie Brandenburgii, następnie od 1697 r. należał do Austrii, a w 1741 r. wraz z całym Śląskiem został zajęty przez Prusy.

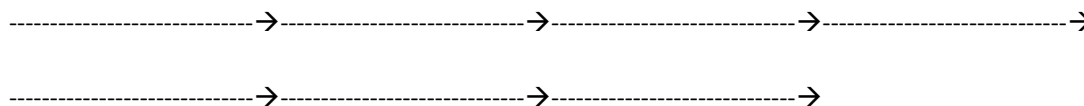
W okresie Wiosny Ludów dzięki działalności Józefa Łepkowskiego, Józefa Lompy i ks. Józefa Szafranka powstał Klub Narodowy z gazetą „Dziennik Górnos Śląski”, który walczył z germanizacją Śląska. W późniejszych latach działali Karol Miarka i ks. Norbert Bończyk.

W 1921 r. przy podziale Górnego Śląska Bytom został w Niemczech (podczas plebiscytu za takim rozwiązaniem głosowało 74% mieszkańców miasta), ale z trzech stron otoczony granicą, co spowodowało spore problemy gospodarcze oraz m.in. transportowe. Wychodząc z bytomskiego rynku w ciągu kwadransa można było piechotą dotrzeć do najbliższego przejścia granicznego.

W okresie międzywojennym Bytom jako jedyne miasto na terenie Niemiec (obok Kwidzyna – Polskie Gimnazjum w Kwidzynie) miał gimnazjum polskie. [...] 18 marca 1945 przekazano miasto administracji polskiej.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bytom> [dostęp: 14.10.2017]

- a) Uzupełnij wykres, wskazując przynależność państwową Bytomia

- b) Wymień wskazane w tekście imiona i nazwiska wszystkich postaci związanych z miastem XIX-wiecznych „budzicieli polskości”.

1); 2); 3); 4); 5)

- c) Wykorzystując inne źródła (np. Internet) uzupełnij tekst, dopisując w wykropkowane miejsca właściwe imiona i nazwiska przywołanych w tekście bohaterów.

Wiosna Ludów przyczyniła się do przebudzenia polskości na Górnym Śląsku [...]. Bezspornie najaktywniejszym postępowym górnos Śląskim [do pruskiego zgromadzenia narodowego – dop. M.F.] był bytomski proboszcz, ze względu na radykalizm zwany „czerwonym farozem”. Jego postawa polityczna nie spodobała się władzom kościelnym, które zakazały mu zasiadania w ławach poselskich. Nie widząc innego wyjścia, stał on zatem podczas długich sesji obok ławki. Przebudzenie narodowe na Górnym Śląsku zaowocowały powstaniem w Bytomiu pierwszej prawdziwie polskiej gazety na tym terenie – „Dziennika Górnos Śląskiego” – jak też polskich organizacji oświatowych i kulturalnych. Do aktywniejszych działaczy polskich w tym czasie zaliczał się nauczyciel, autor szeregu polskich książek i podręczników. [...] [Od początku lat 70. XIX wieku – dop. M.F.] nastąpiła era Kulturkampf, walki o kulturę [...]. W ramach Kulturkampf [środowiska katolickie – dop. M.F.] jednoznacznie poparł, redaktor i wydawca „Katolika”, założonego w 1869 r. najpoczytniejszego polskiego pisma górnos Śląskiego.

Źródło: P. Pregiel, T. Przerwa, *Dzieje Śląska*. Wrocław 2005, s. 123, 129-130.

Zadanie nr 2.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia:

W dość zgodnej opinii historyków Bytom, w okresie konfliktu o przynależność państwową Górnego Śląska po I wojnie światowej, odgrywał rolę głównego ośrodka dyspozycyjnego strony polskiej. Tutaj znalazły się m.in. Komitet Wykonawczy (sztab wojskowy) Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska, Podkomisariat Naczelnej

Rady Ludowej w Poznaniu oraz Polski Komisariat Plebiscytowy. Był to efekt przede wszystkim istnienia już wcześniej w mieście licznych polskich organizacji kulturalnych, społecznych i politycznych oraz roli, jaką Bytom odgrywał jako polski ośrodek wydawniczy. Także tutaj skupiała się najliczniejsza wśród dużych miast okręgu przemysłowego (w roku 1919 Bytom liczył 71 tys. mieszkańców) polska inteligencja.

Źródło: A. Śmiałek, M. Droń, T. Śmiałek, *Spacerem po Bytomiu. Przewodnik dla poszukujących...* Bytom 2013, s. 64.

a) Na podstawie innych źródeł wyjaśnij znaczenie pojęć:

Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska -

Podkomisariat Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu -

Polski Komisariat Plebiscytowy -

b) Wymień wszystkie wskazane w tekście przyczyny odgrywania przez Bytom roli głównego ośrodka dyspozycyjnego strony polskiej

-
-
-

Zadanie nr 3.

Zamieszczone w materiale dołączonym do zadania fotografie oraz opisy dotyczą miejsc, które zlokalizowane były na terenie Bytomia. Połącz w pary fotografie i opisy, dopisując odpowiednie cyfry na końcu opisów, a następnie zidentyfikuj na dołączonej mapie ich lokalizację.

A

B

Źródła: Wikipedia; <http://bytom.fotopolska.eu>.

a) Koszary, przewidziane na zakwaterowanie batalionu piechoty, powstały w latach 1890-1892 według projektu królewskiego garnizonowego inspektora budowlanego Brooka. [...] W latach 1890-1913 w koszarach kwaterował III batalion 22. Pułku Piechoty (1. Górnośląskiego) im. Keith'a. [...] Podczas I powstania śląskiego, wczesnym rankiem 18 sierpnia 1919 roku, stosunkowo niewielki i niedostatecznie uzbrojony oddział powstańczy z Rozbarku, kierowany przez Jana Lortza, próbował zdobyć koszary. Niemców nie udało się zaskoczyć i powstańcy musieli się wycofać. W latach 1920-1922 koszary zostały zajęte przez alianckie wojska rozjemcze. W okresie międzywojennym gmach przestał służyć celom wojskowym – umieszczono tu urzędy fiskalne. Po wojnie wykorzystywany był także jako internat pobliskiego technikum. Obecnie użytkuje go kilka wydziałów bytomskiego Urzędu Miejskiego.

-

Źródło: A. Śmiałek, M. Droń, T. Śmiałek, *Spacerem po Bytomiu. Przewodnik dla poszukujących...* Bytom 2013, s. 66.

b) Termin ślubu wyznaczono na 1 lipca 1903 roku, miał się on odbyć w parafii p.w. Trójcy Przenajświętszej w Bytomiu, do którego należała Elżbieta. [...] Nagle na trzy dni przed terminem poinformowano narzeczonych, że ślubu nie będzie, chyba, że Wojciech poniży się i przeprosi niemiecki kler za krytykę (m.in. za to, że mówił, iż niemieccy księża odmawiali Polakom rozgrzeszenia za czytanie propolskiej prasy). Ślub zablokowano we wszystkich niemieckich kościołach, w konsekwencji czego Korfantowie zdecydowali się wziąć tylko ślub cywilny 30 czerwca 1903 roku, a następnego dnia zorganizowali wesele. Po zastanowieniu pojechali do Krakowa, gdzie, po także dużych perypetiach, wreszcie 5 października 1903 roku wzięli ślub kościelny w kościele p.w. św. Krzyża. -

Źródło: A. Bednarz, M. Tkacz-Janik, K. Tobór-Osadnik, *Wrażliwość społeczna jako cel polityczny postanek Sejmu Śląskiego, uczestniczek powstań śląskich*. „Śląski Almanach Powstańczy” 2017, t. III, s. 120-121.

c) Gmach [...] został oddany do użytku w 1911 roku na potrzeby znanego koncernu wydawniczego „Katolik”. Tutaj znajdowały się drukarnia i ekspedycja, a także administracja oraz redakcje szeregu tytułów prasowych twego wydawnictwa. [...] Kiedy w końcu 1931 roku, na skutek pogłębiających się trudności finansowych, wydawnictwo „Katolik” zostało zlikwidowane, w jego dawnym budynku 8 listopada 1932 roku otwarto męskie Polskie Gimnazjum Prywatne. Była to jedyna polska szkoła średnia w rejencji opolskiej w okresie międzywojennym. [...] Po wybuchu wojny władze niemieckie umieściły w budynku Miejską Szkołę Zawodów Kobięcych. Pod koniec wojny, wykorzystany na szpital wojskowy, pozostał obiektem służby zdrowia. Obecnie mieści się tu Szpital Obserwacyjno-

Zakażny. Na skutek wielokrotnych remontów adaptujących gmach do kolejnych funkcji nie zachowało się w nim wyposażenie wewnątrz z czasów istnienia szkoły. -

Źródło: T. Śmiałek, *Zabytkowe budynki szkolne Śródmieścia Bytomia*. Bytom 2007, s. 23.

d) Do historii przeszedł jako Dom Polski „UI”. 7 grudnia 1918 roku odbyło się tu zebranie założycielskie Podkomisariatu Naczelnej Rady Ludowej z adwokatem Kazimierzem Czaplą na czele, 12 lutego 1919 roku zaś narada komendantów powiatowych Polskiej Organizacji Wojskowej, podczas którego ustalono termin (potem przesunięty) wybuchu I powstania. -

Źródło: J. Krzyk, *Spacerownik powstańczy*. Warszawa-Katowice 2011, s. 49.

e) Pod koniec 1919 roku było oczywiste, że właśnie Korfanty dostanie nominację na polskiego komisarza plebiscytowego. Trudno było sobie wyobrazić inną kandydaturę. Nominację z podpisem Naczelnika Państwa Piłsudskiego otrzymał z datą 20 lutego 1920 roku. Nieco wcześniej przeniósł się z Poznania do Bytomia, a nawet zdążył zakupić hotel „Lomnitz” w Bytomiu na siedzibę Polskiego Komisariatu Plebiscytowego. -

Źródło: J.F. Lewandowski, *Wojciech Korfanty*. Chorzów 2009, s. 71.

Zadanie nr 4.

Patronami bytomskich ulic są postaci, związane z Powstaniami Śląskimi. Najbardziej znaną jest Wojciech Korfanty, ale nie jest oczywiście jedyną. Poniżej zamieszczone zostały fotografie i biogramy dwóch innych bohaterów wydarzeń sprzed stu lat. Jeden jest patronem bytomskiej ulicy, drugi wydaje się dobrym kandydatem, by nim zostać.

- Uzupełnij tabelę, wykorzystując informacje zawarte w biogramach (ewentualnie sięgnij do innych źródeł).
- Wskaż argumenty na rzecz tezy, że są to odpowiedni kandydaci na patronów ulic Bytomia.
- Wskaż, które elementy życiorysu zdecydowały o takich rozstrzygnięciach.
- Odszukaj informacje o kolejnym uczestniku górnośląskiej rywalizacji lat 1919-1921, który Twoim zdaniem byłby dobrym kandydatem na patrona ulicy czy placu. Podaj dwa powody swojego wyboru.

JÓZEF WITCZAK, polityk, adwokat.

Urodził się 1 lipca 1900 roku w Jastrzębiu Zdroju, w rodzinie Mikołaja, znanego lekarza i właściciela uzdrowiska w Jastrzębiu oraz Marii Anny von Adlersfeld. Do gimnazjum uczęszczał w Rybniku oraz we Wrocławiu. Naukę przerwał mu wybuch I wojny światowej. Józef Witczak został powołany do wojska pruskiego; walczył na różnych frontach I wojny światowej aż do 1917 roku. Wówczas, zwolniony z armii, rozpoczął studia prawnicze w Monachium. Naukę przerwał na wieść o powstaniu II Rzeczypospolitej i o narastającym konflikcie polsko-niemieckim o Górny Śląsk. Dla osoby wywodzącej się z rodziny pielęgnującej poczucie polskości, aktywne opowiadanie się w tym konflikcie po stronie Polski nie budziło żadnych wątpliwości. Został członkiem konspiracyjnej Polskiej Organizacji Wojskowej, a w 1919 roku należał już do kierownictwa tej struktury na Górnym Śląsku. Wcześniej, w grudniu 1918 roku, uczestniczył w obradach Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu. Starając się realizować wypracowany w Wielkopolsce model skutecznych starań o przejęcie spornego obszaru (w konsekwencji zwycięskiej insurekcji) był jednym z organizatorów I powstania śląskiego. Walczył pod Godowem i Gołkowicami. Uczestniczył także w dwóch następnych zrywach ludu polskiego na Górnym Śląsku. W II – brał udział w walkach na terenie powiatu rybnickiego, w III – był członkiem dowództwa grupy „Południe”, odpowiedzialnym za osłonę wywiadowczą. Współpracował również z Polskim Komisariatem Plebiscytowym. Zajmował się przede wszystkim sprawami wywiadu, wchodził więc w skład Wydziału Wywiadowczego Polskiego

Komisariatu Plebiscytowego, kierując jednym z jego referatów. Był też szefem II oddziału informacyjnego w Centrali Wychowania Fizycznego i Dowództwie Obrony Plebiscytu – instytucji, która pod przykryciem legalnej działalności, prowadziła przygotowania powstańcze.

Po podziale Górnego Śląska powrócił do studiów prawniczych, realizując je już jednak na polskiej uczelni – Uniwersytecie Poznańskim. Magistrem prawa został w 1927 roku, następnie przyjęto go, już na Górnym Śląsku, na aplikację sędziowską. W zawodzie sędziowskim Józef Witczak pracował jednak bardzo krótko, gdyż już w 1931 roku przeszedł do adwokatury. Swoją kancelarię aż do wybuchu II wojny światowej prowadził w Katowicach przy ul. Mariackiej. W tym czasie jednak głównie zajmowała go działalność polityczna. Józef Witczak zaangażował się w nią po przewrocie majowym, konsekwentnie wspierając obóz sanacyjny. Dzięki temu, w 1930 roku, został posłem do Sejmu Śląskiego (II kadencji). Jeszcze w tym samym roku wybrany został posłem kolejnej kadencji i był nim do połowy lat trzydziestych. Reprezentował w Sejmie Śląskim Narodowo-Chrześcijańskie Zjednoczenie Pracy. Działał także w Związku Powstańców Śląskich. Dodać należy, że był w okresie międzywojennym bardzo majątym człowiekiem – współwłaścicielem przejętego po ojcu zakładu leczniczego Jastrzębie Zdrój.

Po wybuchu II wojny światowej udał się na emigrację na Zachód. W randze kapitana trafił do 1 Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka, z którym przeszedł cały szlak bojowy. W 1946 roku powrócił do Polski i ponownie otworzył kancelarię adwokacką. Uniknął szykan ze strony komunistów, których ofiarą stał się m.in. jego starszy brat, Mikołaj junior – bezskutecznie domagający się zwrotu rodzinie Witczaków nieruchomości w Jastrzębiu Zdroju. Przez pewien czas Mikołaj, eksmitowany ze swego mieszkania, zmuszony był nawet korzystać z gościny u swego brata. Józef Witczak pozostał czynny zawodowo do 1975 roku. Zmarł w Katowicach, 6 września 1987 roku. Pochowany został na cmentarzu parafialnym w Jastrzębiu.

Odznaczony: Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych, Śląskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi. Żonaty z Krystyną z domu Piechota.

ALFONS ZGRZEBNIOK, ps. „Rakoczy” – śląski działacz polityczny, dowódca powstań śląskich.

Urodził się 16 sierpnia 1891 roku w Dziergowicach. Pochodził z rodziny chłopskiej, był synem Juliusza i Eleonory z Rakoczych. Ukończył szkołę powszechną w Dziergowicach, gimnazjum w Raciborzu, gdzie należał do kółka narodowego. Naukę kontynuował studiując teologię, filozofię i ekonomię współczesną na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie należał do działającej w polskich skupiskach akademickich Związku Młodzieży Polskiej „Zet”. Lata pierwszej wojny światowej spędził w armii niemieckiej (walcząc na froncie zachodnim, gdzie trzykrotnie był ranny); jej koniec zastał go w kozielskim garnizonie w stopniu porucznika. W 1918 roku nawiązał pierwsze kontakty z wielkopolskimi przedstawicielami ruchu niepodległościowego.

Od stycznia 1919 roku był jednym z najważniejszych członków Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska (POW GŚl.), pierwotnie jako komendant powiatu kozielskiego i raciborskiego. W lutym 1919 roku wszedł w skład Komitetu Wykonawczego POW GŚl., w kwietniu wszedł w skład delegacji, która przedstawiła Naczelnej radzie Ludowej w Poznaniu odrzucony przez nią plan powstania. Od 7 sierpnia 1919 roku został komendantem głównym POW GŚl. (funkcję pełnił do sierpnia 1920 roku). Był jednym z dowódców I powstania śląskiego. Po jego zakończeniu zajął się organizowaniem pomocy dla powstańców i ich rodzin, został szefem sekcji wojskowej utworzonego w Sosnowcu Komisariatu Rad Ludowych Śląskich, brał udział w pracach Polskiego Komisariatu Plebiscytowego w Bytomiu (m.in. kierował obroną jego siedziby - hotelu „Lomnitz” przed próbą zbrojnego opanowania przez bojówki niemieckie). W II powstaniu śląskim ponownie objął jego naczelne dowództwo, po reorganizacji POW GŚl. Został zastępcą szefa Centrali Wychowania Fizycznego.

W czasie III powstania śląskiego był szefem oddziału personalnego Naczelnej Komendy Wojsk Powstańczych, następnie zaś doradcą wojskowym przy sztabie 1. Dywizji Wojsk Powstańczych.

Po powstaniu w 1921 roku A. Zgrzebniok był jednym z założycieli Związku Byłych Powstańców, następnie brał udział w tworzeniu Związku Obrony Kresów Zachodnich oraz Komitetu Polskiego dla Górnego Śląska, został także członkiem władz naczelnych Związku Powstańców Śląskich. Do 1923 roku pracował w sztabie generała Stanisława Szeptyckiego.

Po podziale Górnego Śląska w latach 1923-27 podjął pracę nauczyciela wychowania fizycznego w gimnazjum w Hajdukach Wielkich (Chorzów), prowadził też aktywną działalność społeczną (m.in. redagował miesięcznik „Młoda Polska”). W 1927 roku przeszedł do pracy w referacie w Wydziale Wojskowym Komisarjatu Generalnego RP w Gdańsku. Na początku lat trzydziestych krótko pracował w Sztabie Głównym w Warszawie, po czym został naczelnikiem Wydziału Pracy i Opieki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu, gdzie pełnił równocześnie funkcję prezesa Zarządu Wojewódzkiego Związku Powstańców Pomorskich. W 1934 roku mianowany został wicewojewodą białostockim. Zmarł nagle 30 stycznia 1937 roku podczas urlopu w Marcinkowicach pod Nowym Sączem. Został pochowany w Kwaterze Dowódców Powstań Śląskich na cmentarzu komunalnym w Rybniku.

Posiadał m.in. Order Virtuti Militari I klasy, Krzyż na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi I klasy, Krzyż Niepodległości z Mieczami, Krzyż Oficerski Orderu Polonia Restituta oraz Złoty Krzyż Zasługi.

Źródło: M. Fic, L. Krzyżanowski, M. Skrzypek, *Poczet wybitnych powstańców śląskich*. Bielsko-Biała 2011, s. 90-91, 99-100 (zdjęcia Wikipedia).

	JÓZEF WITCZAK	ALFONS ZGRZEBNIOK
Pochodzenie (warstwa społeczna, region)		
Edukacja (etapy i miejsca)		
Zawód wyuczony i wykonywany		
Aktywność społeczna i polityczna		
Udział w powstaniach		
Kariera w II RP (pełnione funkcje, nagrody)		

Zadanie nr 5.

Odnieś się do tematu lekcji i wyjaśnij miejsce pełnione przez Bytom w drodze Górnego Śląska do Polski. Podaj trzy argumenty na poparcie swojej opinii.